

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

25 октомври 2017 година *

„Преюдициално запитване — Свобода на установяване — Трансгранично преобразуване на дружество — Прехвърляне на седалището по устав без прехвърляне на действителното седалище — Отказ за заличаване от търговския регистър — Национална правна уредба, която изисква за заличаване от търговския регистър прекратяване на дружеството след производство по ликвидация — Приложно поле на свободата на установяване — Ограничение на свободата на установяване — Защита на интересите на кредиторите, на миноритарните съдружници и на работниците и служителите — Борба със злоупотребите“

По дело C-106/16

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Sąd Najwyższy (Върховен съд, Полша) с акт от 22 октомври 2015 г., постъпил в Съда на 22 февруари 2016 г., в рамките на производство, образувано по искане на

Polbud — Wykonawstwo sp. z o.o., в ликвидация,

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: К. Lenaerts, председател, А. Tizzano, заместник-председател, Т. von Danwitz, J. L. da Cruz Vilaça, А. Rosas, J. Malenovský и Е. Levits, председатели на състави, Е. Juhász, А. Borg Barthet, D. Šváby, М. Berger, К. Jürimäe (докладчик) и М. Vilaras, съдии,

генерален адвокат: J. Kokott,

секретар: К. Malacek, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 6 март 2017 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за Polbud — Wykonawstwo sp. z o.o., от А. Gorzka-Augustynowicz, radca prawny,
- за полското правителство, от В. Majczyna, в качеството на представител,
- за германското правителство, от Т. Henze и М. Hellmann, в качеството на представители,
- за австрийското правителство, от С. Pesendorfer и В. Trefil, в качеството на представители,
- за португалското правителство, от L. Inez Fernandes, М. Figueiredo и F. de Figueiroa Quelhas, в качеството на представители,

* Език на производството: полски.

– за Европейската комисия, от W. Mölls, L. Malferrari и J. Hottiaux, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 4 май 2017 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на членове 49 и 54 ДФЕС.
- 2 Запитването е отправено в рамките на производство по жалба, подадена от Polbud — Wykonawstwo sp. z o.o. (наричано по-нататък „Polbud“) против решението за отхвърляне на молба за заличаване от полския търговски регистър, отправена от него след прехвърляне на седалището на дружеството в Люксембург.

Полското право

Кодекс на търговските дружества

- 3 Член 270 от Kodeks spółek handlowych (Кодекс на търговските дружества) от 15 септември 2000 г., с изменения (Dz. U., 2013 г., бр. 1030, наричан по-нататък „Кодексът на търговските дружества“), гласи:

„Дружеството се прекратява:

[...]

- 2) по решение на съдружниците за прекратяване на дружеството или за прехвърляне на седалището му в чужбина, потвърдено със съставен от нотариус протокол;

[...]“.

- 4 Член 272 от Кодекса на търговските дружества гласи:

„Прекратяването на дружеството настъпва след провеждане на ликвидация, от момента на заличаването му от регистъра“.

- 5 Член 288 от този кодекс предвижда:

„§ 1. След утвърждаване на финансовия отчет от общото събрание на съдружниците към датата, предшестваща разпределянето между съдружниците на остатъка от имуществото след удовлетворяване или обезпечаване на кредиторите (ликвидационен отчет), и след приключване на ликвидацията ликвидаторите са задължени да обявят по седалището на дружеството посочения отчет и да го внесат в регистърния съд едновременно с молбата за заличаване на дружеството от регистъра.

[...]

§ 3. Книжата и документите на прекратеното дружество трябва да се предадат за съхранение на посоченото в дружествения договор или решението на съдружниците лице. При липса на указание в този смисъл регистърният съд определя съхраняващия субект.

[...]“.

- 6 Членове 551—568 от Кодекса на търговските дружества уреждат преобразуването на дружества. Съгласно член 562, параграф 1 от този кодекс:

„Преобразуването на дружество изисква решение, взето в случай на преобразуване на персонално дружество от съдружниците, а в случай на преобразуване на капиталово дружество — от събранието на съдружниците или от общото събрание [...]“.

Закон за международното частно право

- 7 Член 19, параграф 1 от Ustawa — Prawo prywatne międzynarodowe (Закон за международното частно право) от 4 февруари 2011 г. (Dz. U., бр. 80, позиция 432) гласи:

„От момента на прехвърляне на седалището в друга държава юридическото лице се урежда от нейното право. Придобитата правосубектност в държавата на досегашното седалище се запазва, ако това се предвижда от правото на всяка от заинтересуваните държави. Прехвърлянето на седалището в рамките на Европейското икономическо пространство не води до загуба на правосубектност“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 8 Polbud е дружество с ограничена отговорност, установено в Лонцко (Полша). С решение от 30 септември 2011 г. извънредното общо събрание на съдружниците в това дружества решава на основание член 270, точка 2 от Кодекса на търговските дружества да прехвърли седалището на дружеството в Люксембург. Според акта за преюдициално запитване решението не посочва прехвърляне на мястото, от което се осъществява управлението на Polbud, нито на мястото на действително осъществяване на икономическата му дейност
- 9 На основание на това решение на 19 октомври 2011 г. Polbud внася в съда, при който се води търговският регистър (наричан по-нататък „регистърният съд“), искане да се впише откриването на производство по ликвидация. На 26 октомври 2011 г. в този регистър е вписано откриването на производство по ликвидация и е назначен ликвидатор.
- 10 На 28 май 2013 г. събранието на съдружниците в Consoil Geotechnik Sàrl, чието седалище е установено в Люксембург, приема решение, с което по-специално се изпълнява решението от 30 септември 2011 г. и седалището на Polbud се прехвърля в Люксембург с цел преминаването му под действието на люксембургското право без загуба на неговата правосубектност. Съгласно решението от 28 май 2013 г. прехвърлянето поражда действие от същата дата. Така на 28 май 2013 г. седалището на Polbud се прехвърля в Люксембург, дружеството престава да се нарича „Polbud“ и става „Consoil Geotechnik“.
- 11 На 24 юни 2013 г. Polbud внася в регистърния съд молба за заличаване от полския търговски регистър. Основание за искането е прехвърлянето на седалището на дружеството в Люксембург. В производството по заличаване със съдебен акт от 21 август 2013 г. от дружеството е поискано да представи, първо — решението на събранието на съдружниците, посочващо субекта, който ще съхранява книгата и документите на прекратеното дружество, второ — финансовите отчети за следните периоди: 1 януари—29 септември 2011 г., 30 септември—31 декември 2011 г., 1 януари

—31 декември 2012 г. и 1 януари—28 май 2013 г., подписани от ликвидатора и лицето, на което е поверена счетоводната отчетност, както и трето — решението на събранието на съдружниците относно утвърждаване на доклада за ликвидацията.

- 12 Polbud посочва, че по негова преценка представянето на тези документи не е необходимо, тъй като дружеството не се прекратява, нито е извършено разпределение на имуществото му между съдружниците, а причината за подаване на молбата за заличаване от регистъра е прехвърлянето на неговото седалище в Люксембург, където то продължава да съществува като дружество по люксембургското право. При това положение със съдебен акт от 19 септември 2013 г. регистърният съд отхвърля молбата за заличаване поради непредставяне на посочените документи.
- 13 Polbud обжалва този съдебен акт пред Sąd Rejonowy w Bydgoszczy (Районен съд Бидгошч, Полша), който отхвърля жалбата. Дружеството обжалва отказа пред Sąd Okręgowy w Bydgoszczy (Окръжен съд Бидгошч, Полша), който също отхвърля жалбата с определение от 4 юни 2014 г. Дружеството подава жалба по касационен ред пред запитващата юрисдикция.
- 14 Пред нея Polbud твърди, че от момента на прехвърляне на седалището си в Люксембург е изгубило статута си на дружество по полското право, тъй като е станало дружество по люксембургското право. Поради това според Polbud производството по ликвидация трябва да бъде прекратено и да се заличи вписването му в търговския регистър в Полша. То също така отбелязва, че спазването на изискванията в производството по ликвидация съгласно полската правна уредба не е нито необходимо, нито възможно, тъй като дружеството не е изгубило правосубектност.
- 15 От своя страна запитващата юрисдикция отбелязва, първо, че производството по ликвидация е насочено към прекратяване на съществуването на дружеството в правния мир и включва определени задължения в това отношение. При разглежданите обстоятелства обаче дружеството продължавало да съществува в правния мир като субект на правото на държава членка, различна от Република Полша. Поради това пред нея възниквал въпросът дали наложените му задължения, аналогични на изискваните за прекратяване на правното му съществуване като дружество, не ограничават прекомерно свободата му на установяване. Освен това посочената юрисдикция иска да установи дали държавата на произход е обвързана да признае само на основание на решение на съдружниците за запазване на придобитата в държавата членка на произход правосубектност факта, че дружеството се е пререгистрирало, и извършеното във връзка с това решение вписване в търговския регистър на приемащата държава членка въпреки наличието на висящо производство по ликвидация в държавата членка на произход.
- 16 Второ, запитващата юрисдикция посочва, че макар по принцип на държава членка да е забранено да отказва признаването на правосубектност, придобита в друга държава членка, и да оценява правомерността на действията на нейните органи, заличаването от досегашния търговски регистър се урежда от правото на държавата членка на произход, която в производството по ликвидация трябва да обезпечи защитата на интересите на кредиторите, на миноритарните съдружници и на работниците и служителите. При това положение запитващата юрисдикция счита, че регистърният съд не би трябвало да не продължава това производство.
- 17 Трето, запитващата юрисдикция подчертава, че съгласно практиката на Съда по принцип е допустимо да се проверява дали дружеството възнамерява да установи трайна икономическа връзка с приемащата държава членка и за целта прехвърля седалището, разбираемо като място на фактическо упражняване на ръководството и осъществяване на дейността му. Неяснота имало обаче по въпроса дали тази проверка се прави от приемащата държава членка или от държавата членка на произход.

- 18 При тези условия Sąd Najwyższy (Върховен съд, Полша) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Допускат ли членове 49 и 54 ДФЕС държава членка, в която е било учредено търговско дружество (като дружество с ограничена отговорност), да прилага националноправни разпоредби, поставящи заличаването от регистъра в зависимост от прекратяването на дружеството след ликвидация, ако дружеството е пререгистрирано в друга държава членка по решение на съдружниците, което предвижда запазване на правосубектността, придобита в държавата на учредяване?

При отрицателен отговор:

- 2) Възможно ли е членове 49 и 54 ДФЕС да се тълкуват в смисъл, че предвиденото в националноправните разпоредби задължение за провеждане на производство по ликвидация на дружеството — обхващащо довършване на текущите сделки, събиране на вземанията, изпълнение на задълженията и осребряване на имуществото на дружеството, удовлетворяване или обезпечаване на кредиторите, представяне на финансов отчет за посочените дейности, както и определяне на субекта, който ще съхранява книгата и документите — което предхожда неговото прекратяване, настъпващо от момента на заличаване от регистъра, представлява подходящо, необходимо и пропорционално средство за защита на легитимен общ интерес, изразяващ се в защита на кредиторите, на миноритарните съдружници и на работниците и служителите на мигриращото дружество?
- 3) Трябва ли членове 49 и 54 ДФЕС да се тълкуват в смисъл, че ограниченията на свободата на установяване обхващат случая, в който дружество с цел преобразуване в дружество на друга държава членка прехвърля в нея седалището си по устав, без да променя основното място на дейност на предприятието, което остава в държавата на учредяване?“.

По искането за възобновяване на устната фаза на производството

- 19 С молба, подадена в секретариата на Съда на 28 юни 2017 г., Polbud иска да бъде постановено възобновяване на устната фаза на производството на основание член 83 от Процедурния правилник на Съда.
- 20 В подкрепа на молбата си Polbud сочи по същество, от една страна, че за разлика от това, което е посочено в преюдициалното запитване, намерението му е било да прехвърли в Люксембург както седалището си по устав, така и действителното си седалище, видно от решението от 28 май 2013 г. От друга страна, Polbud отбелязва, че макар представеното от генералния адвокат заключение да излага направените от дружеството възражения по време на заседанието, то все пак се основава на неправилната фактическа констатация, съдържаща се в запитването. Поради това Polbud счита за необходимо да се възобнови устната фаза на производството, за да може да изясни фактическите обстоятелства, предмет на главното производство.
- 21 По силата на член 83 от неговия процедурен правилник във всеки един момент, след изслушване на генералния адвокат Съдът може да постанови възобновяване на устната фаза на производството, по-специално когато счита, че делото не е напълно изяснено, когато след закриване на тази фаза някоя от страните посочи нов факт от решаващо значение за решението на Съда или когато делото трябва да се реши въз основа на довод, който не е бил обсъден от страните или заинтересованите субекти по член 23 от Статута на Съда на Европейския съюз.

- 22 Настоящият случай обаче не е такъв. Всъщност в заседанието Polbud излага оценката си относно фактическата рамка на спора. То по-специално има възможност да изрази гледната си точка относно представянето на фактите, предмет на главното производство, съдържащо се в преюдициалното запитване, и да уточни, че намерението му е било да прехвърли в Люксембург както седалището си по устав, така и действителното си седалище. Поради това, след като изслуша генералния адвокат, Съдът приема, че разполага с всички необходими факти и доказателства, за да се произнесе по делото.
- 23 Освен това, що се отнася до критиката, изложена във връзка със заключението на генералния адвокат, следва да се напомни, от една страна, че Статутът на Съда на Европейския съюз и неговият процедурен правилник не предвиждат възможност заинтересованите страни да представят становища в отговор на представеното от генералния адвокат заключение (решение от 4 септември 2014 г., Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, т. 30 и цитираната съдебна практика).
- 24 От друга страна, по силата на член 252, втора алинея ДФЕС генералният адвокат има ролята да представя публично, при пълна непристрастност и независимост, мотивирани заключения по делата, за които съгласно Статута на Съда се изисква неговото произнасяне. В това отношение Съдът не е обвързан нито от заключението на генералния адвокат, нито от мотивите, въз основа на които той стига до него. Поради това несъгласието на заинтересована страна със заключението на генералния адвокат не може само по себе си да бъде основание за възобновяване на устната фаза на производството, независимо какви са разгледаните в заключението въпроси (решение от 4 септември 2014 г., Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, т. 31 и цитираната съдебна практика).
- 25 Предвид гореизложените съображения Съдът счита, че не следва да постанови възобновяване на устната фаза на производството.

По преюдициалните въпроси

Предварителни бележки

- 26 Най-напред следва да се отбележи, че преюдициалните въпроси се основават на оспореното от Polbud предварително допускане, че то не е имало намерение да прехвърли действителното си седалище в Люксембург.
- 27 В това отношение следва да се напомни, че съгласно постоянната практика на Съда член 267 ДФЕС въвежда производство за пряко сътрудничество между Съда и юрисдикциите на държавите членки. В рамките на това производство, основано на ясно разделение на правомощията между националните юрисдикции и Съда, всяка преценка на обстоятелствата по делото е от компетентността на националния съд, който следва да прецени — предвид особеностите на делото — както необходимостта от преюдициално решение, за да може да се произнесе, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда, докато Съдът е оправомощен единствено да се произнася по тълкуването или валидността на дадена разпоредба от правото на Съюза с оглед на фактите, които са му посочени от националния съд (вж. по-специално решение от 16 юни 2015 г., Gauweiler и др., C-62/14, EU:C:2015:400, т. 15).
- 28 При това положение следва да се отговори на поставените въпроси въз основа на това предварително допускане, чиято основателност все пак трябва да се провери от запитващата юрисдикция.

По третия въпрос

- 29 С третия въпрос, който следва да се разгледа на първо място, запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали членове 49 и 54 ДФЕС трябва да се тълкуват в смисъл, че свободата на установяване се прилага за прехвърлянето на седалището по устав на учредено съгласно правото на една държава членка дружество към територията на друга държава членка с цел преобразуването му в дружество под действието на нейното право без преместване на действителното му седалище.
- 30 Полското и австрийското правителство твърдят, че членове 49 и 54 ДФЕС не се прилагат за прехвърляне на дружество, каквото прехвърляне се разглежда в главното производство. Според австрийското правителство свободата на установяване не е противопоставима, когато прехвърлянето на седалището не е мотивирано от упражняването на действителна икономическа дейност посредством трайно установяване в приемащата държава членка. Полското правителство сочи по-специално решения от 27 септември 1988 г., *Daily Mail and General Trust* (81/87, EU:C:1988:456) и от 16 декември 2008 г., *Cartesio* (C-210/06, EU:C:2008:723), за да обоснове извода, до който достига, а именно че прехвърляне на дружество, каквото прехвърляне се разглежда в главното производство, не попада в приложното поле на членове 49 и 54 ДФЕС.
- 31 Подобна теза не може да бъде възприета.
- 32 Всъщност следва да се отбележи, че член 49 ДФЕС във връзка с член 54 ДФЕС предоставя свобода на установяване на дружествата, създадени в съответствие със законодателството на държава членка, които имат седалище, централно управление или основно място на дейност в рамките на Европейския съюз. Следователно дружество като Polbud, което е създадено в съответствие със законодателството на държава членка, в случая полското законодателство, по принцип може да се ползва от тази свобода.
- 33 Съгласно член 49, втора алинея ДФЕС във връзка с член 54 ДФЕС свободата на установяване за дружествата съгласно последния посочен член включва по-специално правото да се създават и ръководят дружества при условията, определени от правото на държавата членка, където се извършва установяването, за нейните собствени дружества. В този смисъл тя включва правото създадено в съответствие със законодателството на държава членка дружество да се преобразува в дружество съгласно правото на друга държава членка (вж. в този смисъл решение от 27 септември 1988 г., *Daily Mail and General Trust*, 81/87, EU:C:1988:456, т. 17), стига да са изпълнени условията, определени в законодателството на тази друга държава членка, и по-специално установеният от нея критерий за привръзка на дружествата към националния ѝ правопорядък.
- 34 В това отношение трябва да се напомни, че при липса на уеднаквяване в правото на Съюза, в съответствие с член 54 ДФЕС всяка държава членка е компетентна да установи привръзката, определяща националното право, приложимо за дадено дружество, а в качеството им на такава привръзка седалището, централното управление или основното място на дейност на дружеството се разглеждат съгласно посочения член по един и същ начин (вж. в този смисъл решение от 27 септември 1988 г., *Daily Mail and General Trust*, 81/87, EU:C:1988:456, т. 19—21).
- 35 В случая от това следва, че свободата на установяване предоставя на Polbud, дружество съгласно полската правна уредба, субективното право да се преобразува в дружество по люксембургското право, стига да са изпълнени условията за учредяване съгласно люксембургското законодателство, и по-специално установеният от Люксембург критерий за привръзка на дружествата към националния му правопорядък.

- 36 Този извод не се поставя под съмнение с оглед на приведените от полското и австрийското правителство доводи.
- 37 На първо място, доводът на австрийското правителство относно липсата на действителна икономическа дейност на Polbud в приемащата държава членка не би могъл да се приеме.
- 38 Действително Съдът е постановил, че в обхвата на свободата на установяване попада положение, при което създадено в съответствие със законодателството на държава членка дружество, в която се намира седалището му по устав, желае да създаде клон в друга държава членка, макар в първата държава членка то да е било създадено само с цел да се установи във втората, където ще осъществява основната, ако не и цялата си икономическа дейност (вж. в този смисъл решение от 9 март 1999 г., *Centros*, C-212/97, EU:C:1999:126, т. 17). Също така положението, при което създадено в съответствие със законодателството на държава членка дружество желае да се преобразува в дружество съгласно правото на друга държава членка при спазване на установения от нея критерий за привръзка на дружествата към националния ѝ правопорядък, попада в обхвата на свободата на установяване, макар това дружество да осъществява основната, ако не и цялата си икономическа дейност в първата държава членка.
- 39 Трябва също да се напомни, че въпросът за приложимостта на членове 49 и 54 ДФЕС е отделен от този дали държава членка може да вземе мерки, за да попречи на опитите на някои нейни граждани, като се възползват от предлаганите от договора възможности, със злоупотреба да избегнат действието на националното законодателство, като се има предвид, че съгласно трайната съдебна практика държавите членки имат възможност да вземат такива мерки (решения от 9 март 1999 г., *Centros*, C-212/97, EU:C:1999:126, т. 18 и 24 и от 30 септември 2003 г., *Inspire Art*, C-167/01, EU:C:2003:512, т. 98).
- 40 Следва обаче да се отбележи, както Съдът вече е постановил, че установяването в съответствие със законодателството на държава членка на седалището на дружество, по устав или действително, с цел то да се ползва от по-благоприятно законодателство само по себе си не е представлява злоупотреба (вж. в този смисъл решения от 9 март 1999 г., *Centros*, C-212/97, EU:C:1999:126, т. 27 и от 30 септември 2003 г., *Inspire Art*, C-167/01, EU:C:2003:512, т. 96).
- 41 От това следва, че в главното производство обстоятелството, че е взето решение за прехвърляне в Люксембург само на седалището по устав на Polbud, без прехвърлянето да се отнася за действителното седалище на това дружество, само по себе си не би могло да доведе до това подобно прехвърляне да попадне извън приложното поле на членове 49 и 54 ДФЕС.
- 42 На второ място, що се отнася до решения от 27 септември 1988 г., *Daily Mail and General Trust* (81/87, EU:C:1988:456) и от 16 декември 2008 г., *Cartesio* (C-210/06, EU:C:2008:723), противно на твърденията на полското правителство, от тях не следва, че прехвърлянето на седалището по устав на дружество би трябвало непременно да се съпътства от прехвърляне на действителното му седалище, за да попадне в обхвата на свободата на установяване.
- 43 За сметка на това от посочените решения, както и от решение от 12 юли 2012 г., *VALE* (C-378/10, EU:C:2012:440) следва, че съгласно действащото право на Съюза всяка държава членка има правомощията да определя привръзката, която изисква от дружеството, за да може то да се разглежда като учредено по нейното национално право. В хипотезата на дружество съгласно правото на една държава членка, което се преобразува в дружество съгласно правото на друга държава членка, изпълнявайки изискванията за съществуване в правопорядъка на последната съгласно нейното законодателство, посочените правомощия, като съвсем не водят до изключване на законодателството на държавата членка на произход в областта на учредяването и на прекратяването на дружества от обхвата на правилата относно свободата на установяване, не могат да оправдаят тази държава членка най-вече като налага по-ограничителни условия за такова трансгранично преобразуване от приложимите за

преобразуването на дружество в нейните рамки, да попречи или разубеди съответното дружество да извърши това трансгранично преобразуване (вж. в този смисъл решения от 27 септември 1988 г., *Daily Mail and General Trust*, 81/87, EU:C:1988:456, т. 19—21, от 16 декември 2008 г., *Cartesio*, C-210/06, EU:C:2008:723, т. 109—112 и от 12 юли 2012 г., *VALE*, C-378/10, EU:C:2012:440, т. 32)

- 44 С оглед на изложеното на третия въпрос следва да се отговори, че членове 49 и 54 ДФЕС трябва да се тълкуват в смисъл, че свободата на установяване се прилага за прехвърлянето на седалището по устав на учредено съгласно правото на една държава членка дружество към територията на друга държава членка с цел преобразуването му в съответствие с изискванията на законодателството на тази друга държава членка в дружество под действието на нейното право без преместване на действителното му седалище.

По първия и втория въпрос

- 45 С първи и втори въпрос, които следва да се разгледат едновременно, запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали членове 49 и 54 ДФЕС трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат правна уредба на държава членка, която за прехвърлянето на седалището по устав на учредено съгласно правото на една държава членка дружество към територията на друга държава членка с цел преобразуването му в съответствие с изискванията на законодателството на тази друга държава членка в дружество под действието на нейното право изисква ликвидация на първото дружество.

Относно наличието на ограничение на свободата на установяване

- 46 Член 49 ДФЕС налага премахването на ограниченията на свободата на установяване. Съгласно постоянната съдебна практика за ограничения на свободата на установяване трябва да се считат всички мерки, които забраняват, затрудняват или правят по-малко привлекателно упражняването на тази свобода (решение от 29 ноември 2011 г., *National Grid Indus*, C-371/10, EU:C:2011:785, т. 36 и цитираната съдебна практика).
- 47 В случая от преюдициалното запитване следва, че прехвърлянето на седалището на дружество по полското право в държава членка, различна от Република Полша, в съответствие с член 19, параграф 1 от Закона за международното частно право не води до загуба на правосубектност. Както отбелязва генералният адвокат в точка 46 от нейното заключение, по този начин полското право признава, че в случая правосубектността на Polbud по принцип може да продължи да е налице посредством Consoil Geotechnik.
- 48 Съгласно обаче член 270, точка 2 и член 272 от Кодекса на търговските дружества решението на съдружниците за прехвърляне на седалището в държава членка, различна от Република Полша, прието съгласно член 562, параграф 1 от този кодекс, води до прекратяване на дружеството след производство по ликвидация. Освен това от член 288, параграф 1 от същия кодекс следва, че без ликвидация дружество, което желае да прехвърли седалището си в държава членка, различна от Република Полша, не може да бъде заличено от търговския регистър.
- 49 Така, макар по принцип да може да прехвърли седалището си по устав в държава членка, различна от Република Полша, без да губи своята правосубектност, дружество по полското право като Polbud, което желае да извърши това прехвърляне, ще може да бъде заличено от полския търговски регистър само при условие че извърши ликвидация.

- 50 В това отношение следва да се уточни, че съгласно преюдициалното запитване действията по ликвидация включват довършване на текущите сделки, събиране на вземанията на дружеството, изпълнение на неговите задължения и осребряване на имуществото му, удовлетворяване или обезпечаване на кредиторите му, представяне на финансов отчет за посочените дейности, както и определяне на субекта, който ще съхранява книгата и документите на дружеството в ликвидация.
- 51 При това положение следва да се приеме, че изисквайки ликвидация на дружеството, разглежданата в главното производство национална правна уредба може да затрудни, ако не и да попречи на трансграничното преобразуване на дружества. Следователно тя съставлява ограничение на свободата на установяване (вж. в този смисъл решение от 16 декември 2008 г., *Cartesio*, C-210/06, EU:C:2008:723, т. 112 и 113).

Относно обосновката на ограничението на свободата на установяване

- 52 От постоянната практика на Съда следва, че подобно ограничение на свободата на установяване не би могло да бъде допуснато, освен ако не е обосновано с императивни съображения от обществен интерес. То следва също да е в състояние да гарантира осъществяването на въпросната цел и да не надхвърля необходимото за постигането ѝ (решение от 29 ноември 2011 г., *National Grid Indus*, C-371/10, EU:C:2011:785, т. 42 и цитираната съдебна практика).
- 53 На първо място, запитващата юрисдикция счита, че ограничението на свободата на установяване е обосновано в случая с оглед на целта за защита на интересите на кредиторите, на миноритарните съдружници и на работниците и служителите на прехвърляното дружество.
- 54 В тази връзка следва да се напомни, че защитата на интересите на кредиторите и миноритарните съдружници е сред императивните съображения от обществен интерес, признати от Съда (вж. в този смисъл решение от 13 декември 2005 г., *SEVIC Systems*, C-411/03, EU:C:2005:762, т. 28 и цитираната съдебна практика). Същото важи и за защитата на работниците (вж. в този смисъл решение от 21 декември 2016 г., *AGET Iraklis*, C-201/15, EU:C:2016:972, т. 73 и цитираната съдебна практика).
- 55 Поради това членове 49 и 54 ДФЕС по принцип допускат мерки на държава членка, които имат за цел интересите на кредиторите, миноритарните съдружници, както и на работниците на създадено в съответствие с нейното право дружество, което продължава да осъществява дейност на територията на страната, да не бъдат неоснователно засегнати от прехвърлянето на седалището по устав на това дружество и преобразуването му в дружество съгласно правото на друга държава членка.
- 56 В съответствие обаче с постоянната съдебна практика, цитирана в точка 52 от настоящото решение, следва също да се провери дали разглежданото в главното производство ограничение е в състояние да гарантира осъществяването на целта за защита на интересите на кредиторите, миноритарните съдружници, работниците и служителите и не надхвърля необходимото за нейното постигане.
- 57 В случая полската правна уредба въвежда задължение за ликвидация на дружеството, което желае да прехвърля седалището си по устав в държава членка, различна от Република Полша.
- 58 Следва да се отбележи, че тази правна уредба предвижда общо задължение за ликвидация, без да се държи сметка за реалната опасност от засягане на интересите на кредиторите, миноритарните съдружниците, работниците и служителите, и без да е възможно да се изберат по-слабо

ограничителни мерки, които могат да защитят тези интереси. Що се отнася по-специално до интересите на кредиторите, както отбелязва Европейската комисия, учредяването на банкова или друга равностойна гаранция би могло да осигури адекватната им защита.

- 59 Оттук следва, че задължението за ликвидация, въведено от разглежданата в главното производство национална правна уредба, надхвърля необходимото за постигане на целта за защита на интересите, посочени в точка 56 от настоящото решение.
- 60 На второ място, полското правителство сочи целта за борба със злоупотребите, за да обоснове разглежданата в главното производство национална правна уредба.
- 61 В това отношение държавите членки имат възможност да вземат всякакви мерки, които могат да предотвратят или санкционират измамите (решение от 9 март 1999 г., *Centros*, C-212/97, EU:C:1999:126, т. 38).
- 62 Същевременно от цитираната в точка 40 от настоящото решение съдебна практика следва, че установяването в съответствие със законодателството на държава членка на седалището на дружество, по устав или действително, с цел то да се ползва от по-благоприятно законодателство само по себе си не представлява злоупотреба.
- 63 Освен това единствено обстоятелството, че дружество премества своето седалище от една в друга държава членка, не би могло да послужи като основа за обща презумпция за измама и да обоснове мярка, накърняваща упражняването на основна свобода, гарантирана от Договора (вж. по аналогия решение от 29 ноември 2011 г., *National Grid Indus*, C-371/10, EU:C:2011:785, т. 84).
- 64 След като общото задължение за провеждане на производство по ликвидация води до въвеждане на обща презумпция за злоупотреба, следва да се приеме, че правна уредба като разглежданата в главното производство, която въвежда подобно задължение, е непропорционална.
- 65 С оглед на изложеното на първи и втори въпрос следва да се отговори, че членове 49 и 54 ДФЕС трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат правна уредба на държава членка, която за прехвърлянето на седалището по устав на учредено съгласно правото на една държава членка дружество към територията на друга държава членка с цел преобразуването му в съответствие с изискванията на нейното законодателство в дружество под действието на нейното право изисква ликвидация на първото дружество.

По съдебните разноски

- 66 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

- 1) Членове 49 и 54 ДФЕС трябва да се тълкуват в смисъл, че свободата на установяване се прилага за прехвърлянето на седалището по устав на учредено съгласно правото на една държава членка дружество към територията на друга държава членка с цел преобразуването му в съответствие с изискванията на законодателството на тази друга държава членка в дружество под действието на нейното право без преместване на действителното му седалище.**

- 2) Членове 49 и 54 ДФЕС трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат правна уредба на държава членка, която за прехвърлянето на седалището по устав на учредено съгласно правото на една държава членка дружество към територията на друга държава членка с цел преобразуването му в съответствие с изискванията на нейното законодателство в дружество под действието на нейното право изисква ликвидация на първото дружество.

Подписи